

Nro.

MAGYAR MERKUR

1789-dik évfolyamban.

A' Róm. Csász. és Apost. Kir. Fels. különös engedelmével.

Szombaton Pünkösd-havának 30 - dik Napján.
Hazabeli történetek.

Tömösvárról iratik , hogy a' Hadi szerek Vezé-
rének Klerfé Gróf Urnak [vezérlette seregei
Karansebeshez táborba szállanak , azokat ki-
vén , a' kik vég-vidékeken őrizetül fognak marad-
ni. A' mi Húszáraink Palánkától fogva a' Duna men-
tében külömbféle ő-állásokra vagynak el-rendelve , és
óhajtva várják azt a' szerentsés órát mellyben paran-
tsolatot nyerjenek az ellenségbe belé-kötni.

Zemlinből Maj. 22én. A' Fő Vezér Haddik Gróf
Ur 18án érkezett ide , 19én dél után Sabatzba ment,
20an itten Úrszel Hertzegnél ebédelt , és annakután-
na visszafert Oppovára. Az alat míg itten mulatott
3 órában nyargalódzott a' fő Vezér , és az egész kör-
nyéket meg-tekéntette ; a' fajakásoknak hadi gyakorlá-
sánál is meg - jelent , egy fajakába ölt és hajózott , a'
fajakásokat meg - intette , hogy az ellenségtől el-ne té-
vesz.

T T

vesz.

veszteségük magokat, hanem bátran néki menjenek. — Az ide való fereg, több batalljonokkal fog meg-erősíteni. Azt beszélük, hogy Haddik Húszár Regimentje fogna ide jönni. A' Káprára gyalog Regiment mostanában csak egy batalljonbul áll, az útban fokban meghaltanak. A' Belgrádi kapu előtt lévő sántzat a' nagy vizek miatt meg-nem szállhatta népünk; a' töltésnél is fok bajt okozott az árviz. A' Zemlini őrizet, mintegy 1400 emberekből áll, nagyobbára a' Zemlini dombokon fog táborozni, méglen több erővel előmozdulhat. — A' Belgrádiak békefészes szomszedságban élnek velünk, és a' mint az ősztil fogva az egész télen által úgy mostan is csak 6000-en vagynak vár-őr-zőik. Midőn 15én a' tűznek lángja kegyetlenkedet volna itten, reggelre egynehány Törökök láttattak a' hadi szigeten, a' kik körül néztek, mi történik itten. — A' Hadi szerek Vezére De Linny Fejedelem 19-én érkezett ide, és hadi készületét Oppovárol hozatja ide.

A' Sabátzi várnál a' viz miatt meg-károsodott sántzok fiető munkával helyre-állittatnak, a' posványos térségen Sabatz megett pedig 156 ölnyi hofzszu és 4 ölnyi széles híd fog mentül elébb el-készülni. A' Sabatzi kerülethez való 105 faluk, mellyek ennek a' hídnak minden esetben nagy hasznát fogják venni, magok szántából adnak munkásokat és építő szereket.

A' táborból Oppovánál Máj. 21. A' Fő Vezér Haddik Gróf mind azokat a' munkákat meg-tekéntette, mellyeket az Indzeenér-Hadnagy Vákán tavál Sabatzban végezett vala. Ő Exeellentziája mind jóvá hagyta azokat a' változtatásokat és hozzá-adásokat, mellyeket a' fellyebb nevezett Tiszt tett vólt, a' ki Sabatznak meg-vételénél a' Fő Hadnagy De Linny Hertzegnek igazgatása alatt vólt, és a' kire ő Felső

ge

ge ezen várnak erősítését bírta. A' Fő Vezér megparantsolra a' várbéli igazgatónak, hogy a' 6 katona-házokat, mellyek a' múlt hónapban hamuvá égtek, mentül hamarabb fel-építtesse. — Zemlinben minden szükséges rendeléseket meg-tett a' Fő Vezér, mellyek a' Szeremben maradandó seregeket illetik. Ezen seregeknek vezérsége De Linny Hertzegnek fog általadattatni. — 20án Oppovára visszajött a' Fő Vezér, a' hol dél előtt minden seregek táborba szállottak vólt. 21én a' 3 Német Grenadér batalljonok, és a' Tzesvitz és Toskána Jófef 2 lovas Regimentek Fehjér Templom felé indultak, a' hová 23án az egész tábor fog-menni, 's onnét tovább Karansebesnek. — Két Török fajok 48 emberekkel e' folyó hónapnak 9én Pántsovára Jakuba felé mentek, a' hol fajokaink és ki-állított katonáink ágyukból és apro fegyverekből olly keményen lövöldözték őket, hogy rész szerént a' vízben vesztek-el. Négy Törökök el-fogattattak. — Az hallatik, hogy Paszarovátzban 16 ezer Törökök egy Basának vezérlése alatt vagynak, a' kiknek szándékjokat ki ki-nem tanulhatta. Orsovában és Vég Szendrön nagy számmal gyülekeznek az ellenségek, de a' kik még békével töltik idejeket.

Gradiskáról. Máj. 18án. E m. f. hónapnak 11-én a' Fő Vezér Laudon Báró, a' Hadi-szerek. Vezérének Ruvroának, a' F. Vezér-Hadnagy Mitrovszkinak és a' Generál-sfrázsamester Kvozdánovitsnak társágában Ó Gradiskára ment; a' hol mind az erősbéli munkákat, mind a' Török erőtséget jól megtekintette, és külömbféle rendeléseket szerezvén Uj Gradiskára visszajött. 12én a' Fő Vezér, Ruvroá Baróval együtt Horváth országba utazott. A' mint a' híre jár, a' Fő Vezérünk tulajdon személyében akar Bihatsnak és Czettinnek ostromlásához fogni, a' H. S.

V. Ruvroá Báro egynehány hetek után visszafaz-térni és Berbirt vni. Ebből azt hozzák-ki, hogy Berbirnek ostromlása mrg későre fog maradni, mivel ezen erőtség a' mi hatarunknak nem olly veszedelmes, mivel a' száraz vig-vidékinkkel határosok. Azomban pedig Ogutsánnál táborba szállanak hadi népeink. — 11én éjtzakán az Ó Gradiskai alsó városban a' már felhánytatott ágyúzo sántzon alól még egy rakatot, és két 12 fontos ágyú tétetett reája, mellyel az ellenséges erőtségnek also fzegeletét lehet lövöldözni, — A' 11-dik Szelimnek uralkodó székbe lett ülése egész Bosznyában innepeltetett, Bányalukában minden ágyukból 3 napokig tartott a' tüzellés. Berbirben sem sajnálották a' puskaport Hogy a' jobbágyoknak ki-takarodáfokat és az öfzve-fzedett feregeknek szökéseket akadályoztathafsák, a' Verbáz vizén Bányalukától fogva egész Szvinjárig, minden hajókat vagy el-foglaltak vagy el-rontottak a' Törökök. Mindazáltal fokaknak volt eddig módjok a' szökésben.

Károlyvárról Máj. 19én. Még eddig türhető békefésében eltek a' Törökök; de már ezután serényebben fog a' dolog folyoi. A' Fő Vezér Laudon Báro ma 9 órakor érkezett ide az ötet késérő személyekkel. Ezen öfz Vitéznek el-jövele uj életet ad a' mi feregeinknek, és hadi munkáinknak. Az ostromló ferekek és eleségek éjjel nappal mennek előre. Czettinnek ostromoltatásával fog kezdődni a' hadi munka.

Zengről Máj. 12. Tegnap előtt Vukáfovits feregének záfzlói, mellyekkel ütökzetre ki-fog állani a' mi Püspök Urunktul minden hadi innepléfsel fel-fzen-teltettek. Ezen fereg, mihent tökéletes számmal léfzen, a' táborba indul; de egyedül sehol nem; hanem a' Likkai határ-fzéleken fog vitézkedni.

Nagy

Nagy Győrbiöl. Minden ember bizoyságot té-
 fzen az innét el-vitetett Török foglyokrul, hogy az
 időben, még itt voltak tsendefsen és illendőképpen
 viselték magokat, és tulajdon tisztjeik keményen meg-
 büntették azokat, a' kik leg-kifsebb roszfzaságot kö-
 vettenek-el. Midön leg-közelebb egyik közzülök nem
 elég mélyen akarta volna meg-hólt pajtáfsának a' sirt
 áfni, és az őrizetjére rendelt katonát, a' ki az ásáfra
 kényszerítette, halállal fenyegette volna, a' Török
 tisztok ki-kérték, hadd légyen nékiek szabad azt
 meg-büntetni; a' bóldogtalannak kezét öfzve-köték,
 a' földre le-veték, és rettenetesen fel-vagdalák laba-
 talpát.

Mintegy két hete múlt annak, hogy az előtt
 Török fogságban tartatott Ilcb nevezetű, Livoniai fi,
 a' ki maga magát meg-szabadította a' rabságbul, Mor-
 va országba érkezett. Ez az első Székely Regiment-
 nek puska mivesénél mint legény dolgozott, és ugyan
 azon történetnél fogattatott-el, mellyen az ujságokbul
 esméretes Cs K. Hadnagy Gáitz a' Törökök kezébe e-
 sett. De ofztán nem vitettetett Konstantzinápolyba,
 mint az említett Tiszt hanem Galláztira, a' hol békó-
 ban egy darab fához lántzolva dolgoznia kellették.
 Valamelly Kapitány, a' ki hasonlókép a' rabok között
 volt, szerént a' fujtatót nyomta, és éhség és szomjú-
 ság volt az ő jutalma. Minekutánna fokáig ebben a'
 nyomorusághan főhajtozott volna, egy kedvező tör-
 ténet alkalmatofságot szerzett az el-fzökésre. A' Tö-
 rökök, a' kinek őrizettjek alatt állott, valamelly al-
 kalmatofságnál egy két hordó bort el-ragadtak vala,
 mellynek a' volt a' foganatja, hogy a' sítársa meg-
 részegedék és el-aluvék tőle. Ezen szempillantást
 maga hasznára fordította a' mi rabunk, a' földből ki-
 ránta a' törököket és alattomban el-fzökött, a' nélkül
 hogy

hogy elébb a' lántzot ketté verte vagy le-ráspolta volna, olly félelemből, hogy ne talántán a' zörgés miatt fel-ébrednének az őrzők. Az ő szaladásában egy folyó vízre akada, mellz 12 öl szélefségü volt, és mellyen által kellett úfznia. Próbálja szerentséjét és a' tőrökkel belé ugrik; ezt egyik hónállya alá szotítja és a' másik karjával szerentséfen által evedze mellynél a' fa mindenkor fenn úfzótt, másként az úfzásban tanulatlan, el-süllyedett volna. Innét még mindenkor veszedelmes és akadályos volt bújdosása, míg végtére fok inségek és kerülések után Bukovinába érkezett, a' honnét Gallitzián keresztül Morva országba jött. Brünben az ő menedék levele, melly Zálestzikon iratott, meg-ujjittatott, és 17én egyenesen Bétsbe, a' Cs. K. fegyver tár-házba munkát keresni ment.

Szathmárról Máj. 19én. 1789., A' 13dik Magyar Merkurban említettett, Februárius 22kén Szathmáron valamelly Vas-árros bóltot fel-vert, és ugyan a' miatt még azon napon magát a' Szamosoa ölt pénzeten Pénzes nevü Vas-árrosnak hólt teste, tegnapi napon, az az Május. 18án találtaték meg Szatmár alatt a' Szamosban, és ma áfattaték földbe emberi könyörületeségből. Nem az ő teste volt tehát az, a' melly akkor tájban két hét múlva Tsengernél a' Szamosban találtatott. Ő az ő bólt fel-verésének, 's a' miatt hirtelen következett maga gyilkosságának vétkeit a' Szamosban tovább kéntelenítettett mofogatni. Edgyikbe szegényt a' szegénység, másikba a' büszkeség, (Cholera) ejtette. A' szegénység, 's a' büszkeség, két nagyra vivő öfzeség! — E' mi határunkon az idő most is, mint a' múlt téien rendkívül valóságban jár. Az Április elején fel-melegedett idő igen kevés efsővel vígasztaltatja földünket. Ápril. 26dik-ától

ától fogva, szinte e' mai napig, Május 19éig, kevés éjjeli harmaton kívül, szomjúhozó földünk égi nedveséget nem kapott. Ez előtt edgy éjjeli harmattal fel-nem érő kevés efső kezdte el-száradott porzó földünket, himlő hely módra meg-tarkázni. A' Mostoha szelek ezt is szárnyaikon el-vivék. A' honnan mind szőlőnk, mind gyümölcünk, mind gabona, és kukoritza vagy Török-búza béli termézeink, pajtáinkat 's tsűreinket kevés reményel biztatják. — A' hirtelen nagy melegre fordúlt idő az elmúlt hólnap végével, és e' mostaninak kezdetével, az epe sárt kezdette embereinkben nagyon fel indítani, a' honnan némelly epe-sáros nyavallyák kezdték magokat, nem olly igen sűllyos, és nem is olly tartós történetekkel jelentgetni; de ez immár jó formán kevesedik. — A' drágaság tsak ollyan forma, mint Mártiusi levelemben meg-írtam vala, a' boron kívül, mellynek nállunk a' leg-rozfszabbnak is ittzéje 10 kr. ,,

Szebenből Máj. 21én. Az Erdélyi határ - széleken egyfzerre le - tsendefedett minden, és még a' Bozzai Pafzszusnál is, a' hol már 10. és 11én nagy számu ellenség jelent vólt meg, még semmit sem próbáltak az ellenkező feregek. A' Maksineni ütközettől fogva, mellyben talpig meg-verettettek a' Törökök, és azon rendkívül való vitézség által, mellyel feregeink a' vezérő Generális Úrtól vezetettvén, ezen hónapnak elején, náloknál fokkal számórsab ellenséget visszakergettek, úgy látszik, hogy szomszédinknak bátor-szívek egy ideig el-hányatlott. Meg-lehet, hogy a' Császársjoknak halála is, melly mindenfelől meg-bizonyosodik, valamelly oka ezen tsendefségnek.

Pest. Az innét egész Lintzig el-rendelt német Batalljonok parantsolatot vettek, Pétérvárára le-indulni. Tsak kevesen fognak a' városokban maradni ka-

tona szolgálatra. Kevés időtől fogva egynéhány ezezt munkások mentek a' felső Vármegyékből a' Bánátba hogy a' füvet le kaszálják a' nagy pufztákon. Ebben a' nagy szárazságban fok szénát reménylenek a' posványos helyeken, de annál kevesebbet a' száraz és fővenyes földön.

Decemb. 17én 1788 költ udvari végezés szerént meg-parantsoltatik, hogy azide való és hazabéli gymnasiumokban és felsőbb iskolákban, valamint a' Görög Katholikus és a' nem unitus papoknak fiaik mentek az oktatásért járó pénznek fizetésétől, ugy az evangyelikus, és reformatus Papoknak fiaik a' jövő iskola - esztendőnek elejével a' tagításért való pénznek fizetésétől fel-szabadítsanak. Melly annakokáért közönséges mértékül kinek kinek tudtára adatik. A' K. M. Helytartó Tanátstól, Budán Márt. 26án 1789.

Jeletés. Mint hogy a' nagy inepeken senki örömeft és jó kedvel nem dolgozik; a' Magyar Merkur nem a' jövő szerdán, hanem szombathoz egy hétre fog ki - adattatni. Ezen kevés ideig való pihenéft mind az író, mind pedig a' szedő kéri magának az E' Olvasóktul. Azomban pedig nevezetes ujságokat fog a' Magyar Merkur gyűjteni, mellyeket a' jövő szombati levélben fogja közleni az É. Olvasókkal.

P E S T E N N,
Nyomtattatott Patzkó Ferentz' betűivel.